

Jazyk

Příbuznost jazyků

PaedDr. M. Krhutová, IVP ČZU v Praze, 2009

Jazyk

- **ustálená podoba řeči příslušníků určitého společenství, jednoho národa; vznikl přirozeným vývojem z potřeby lidí dorozumět se (tzv. přirozené jazyky)**
- **systém znaků užívaných podle konkrétních pravidel, který má zvukovou podobu a (zpravidla) grafickou podobu**

...Jazyk

Umělé jazyky - byly vytvořeny lidmi hlavně ze snahy umožnit příslušníkům mnoha národů dorozumění, šíření vzdělanosti a osvěty pomocí společného jazyka; jiné snahy – utajení informací

J. A. Komenský: Via Lucis (Cesta světla)

Panglottia (Univerzální jazyk)

- **Volapük** (J. M. Schleyer, 1879)
- **Esperanto** (L. Zamenhof, 1887; asi 2 miliony uživatelů)
- **IDO** (reformované esperanto, 1907)

...Jazyk

Vývoj přirozených jazyků

Indoevropský jazyk

„prajazyk“ - společný jazykový základ většiny jazyků Evropy a velké části jazyků Asie. V novověku přistěhovalci rozšířen do Ameriky, Austrálie, Oceánie a Afriky.

Co ovlivňovalo vznik i zánik jazyků?:

- proces migrace obyvatel
- války, epidemie

...Jazyk

Jazyky, které vykazují určité společné rysy vytvářejí:

rodiny, větve a skupiny (jazyků)

Rodinu indoevropských jazyků tvoří např. větve:

- **germánská** – němčina, angličtina, vlámsština, dánština, norština, švédština, holandština, islandština...
- **italická – románské jazyky** - italština, francouzština, portugalština, rumunština, španělština
- **slovanská** – ruština, běloruština, ukrajinština, bulharština, makedonština, srbochorvatština, slovinština, polština, čeština, slovenština, lužická srbština

Stopy jazykového příbuzenství rodiny indoevropských jazyků

- **Ve slovní zásobě: číslovka tři**
- Latinsky – **tres**
- Řecky – **treis**
- Staroindicky – **trajas**
- Slovensky – **tri**
- Rusky – **tri**
- Polsky – **trzy**
- Anglicky – **three**
- Francouzsky - **trois**

Stopy jazykového příbuzenství rodiny indoevropských jazyků, slovanské větve

Dům - česky

Dom - bělorusky, bulharsky, makedonsky, polsky,
rusky, srbochorvatsky, slovensky, slovinsky

Dim - ukrajinsky

Společný jazykový základ – praslovanština (asi 2000
př.n.l., oblast mezi Dněprem a Odrou)

Nejstarší spisovný slovanský jazyk – staroslověnština
(kolébka - Bulharsko a Makedonie; rozšíření v 9. stol.,
Velká Morava, věrozvěsti Cyril a Metoděj)

Příbuzné jazyky rodiny indoevropských jazyků, slovanské větve, **západoslovanské skupiny**

- **čeština,**
- **slovenština,**
- **lužická srbština,**
- **polština**

K písemnému záznamu slovanských jazyků slouží:

- **latinka** /Češi, Chorvati, Poláci, Slováci/
- **azbuka** /Bělorusové, Bulhaři, Makedonci, Rusové, Srbové, Ukrajinci/

Četnost jazyků

Počet různých jazyků na světě: 3 - 5 tisíc

Nejrozšířenější živé jazyky:

- **čínština** (1,2 miliardy)
- **španělština** (380 milionů)
- **angličtina** (350 milionů; asi 1miliarda se AJ domluví)
- **hindština** (340 milionů)
- **ruština** (130 milionů)

(tzv. mrtvé jazyky: staroslověnština, polabština, pomořanština...)